

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Διάλεξη 3

Ο Πέμπτος Αιώνας (α' μισό) 395-457: Αρκάδιος (395-408) – Θεοδόσιος Β' (408-450) - Μαρκιανός και Πουλχερία (451-457)

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Βασικός σκοπός της τρίτης διάλεξης είναι να έρθουν οι φοιτητές σε επαφή με σημαντικούς ιστορικούς σταθμούς του 5ου αιώνα επί της βασιλείας των Αρκαδίου (395-408), Θεοδοσίου Β' (408-450), Μαρκιανού και Πουλχερίας (450-457).

Περιεχόμενα ενότητας

Πέμπτος αιώνας (α' μισό) 395-457:

- Αρκάδιος (395-408)
- Θεοδόσιος Β' (408-450)
- Μαρκιανός και Πουλχερία (451-457)

Περιγραφή μαθήματος

Στην τρίτη διάλεξη παρουσιάζονται σημαντικοί ιστορικοί σταθμοί του 5ου αιώνα (395-457), όπως η ίδρυση του Πανεπιστημίου Κωνσταντινουπόλεως, η ανέγερση των Θεοδοσιανών Τειχών, η έκδοση του Θεοδοσιανού Κώδικος, η οριστική διατύπωση του Ορθοδόξου δόγματος από την Δ' Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκηδόνος.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Αρκάδιος (395-408)

- **395.** 17 Ιανουαρίου: Ο Αρκάδιος ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους - θα παραμείνει στο θρόνο μέχρι την 1η Μαΐου του 408.
- **396.** Επιθέσεις των Βησιγόθων του Αλαρίχου στη Μακεδονία, τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο - Καταργούνται τα Ελευσίνια Μυστήρια.
- **397.** Ο βυζαντινός στρατός υπό τον Σπηλίχωνα, αν και κυκλώνει τους Βησιγόθους του Αλαρίχου στην Φολόη, τελικά δεν πετυχαίνει αποφασιστική νίκη. Οι Βησιγόθοι διαφεύγουν στην Ήπειρο. Ως αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας ο αυτοκράτορας Αρκάδιος αναγκάζεται να παραχωρήσει στον Αλάριχο εδάφη του Ιλλυρικού και στον ίδιο τον Γότθο αρχηγό τον τίτλο του *Magister Militum per Illyricum*.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Αρκάδιος (395-408)

- **398.** Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος ανέρχεται στον πατριαρχικό θρόνο της Κωνσταντινούπολης.
- **400.** Πραξικοπηματική κατάληψη της πρωτεύουσας από τους Γότθους. Αντιγερμανική εξέγερση του λαού της Κωνσταντινούπολης. Ο πιστός στην κυβέρνηση Γότθος Φραβίτας ματαιώνει επιχείρηση του Γαϊνά να διαπεραιώσει τον στρατό του στη Μικρά Ασία.
- **403.** Εξορίζεται ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Αρκάδιος (395-408)

- **404.** Με ενέργειες του πατριάρχη Αλεξανδρείας Θεοφίλου και της αυτοκράτειρας Ευδοξίας εξορίζεται για δεύτερη φορά ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος στην Κουκουσό της Καππαδοκίας.
- **405.** Απαγορεύονται με αυτοκρατορικό διάταγμα οι μονομαχίες στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης.
- **407.** *14 Σεπτεμβρίου:* Πεθαίνει ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος εξόριστος στα Κόμανα του Πόντου - Ο Αλάρικος συνεχίζει τις επιδρομές του στην Ήπειρο.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Θεοδόσιος Β' (408-450)

- **408.** 1 Μαΐου: Ο Θεοδόσιος Β' ανακηρύσσεται αυτοκράτορας του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους (Βυζαντίου). Θα παραμείνει στον θρόνο μέχρι τις 20 Ιουλίου του 450.
- **410.** Οι Βησιγότθοι υπό τον Αλάριχο καταλαμβάνουν και λεηλατούν την Ρώμη.
- **412-426.** Ιερού Αυγουστίνου *De civitate Dei*.
- **413.** Αρχίζει η κατασκευή του Θεοδοσιανού Τείχους στην Κωνσταντινούπολη από τον Ανθέμιο. Το έργο ολοκληρώνεται το **439**.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Θεοδόσιος Β' (408-450)

- **421.** Η Αθηναΐς, κόρη του Αθηναίου σοφιστή Λεόντιου, παντρεύεται τον Θεοδόσιο Β', βαπτίζεται και λαμβάνει το όνομα της Ευδοκίας.
- **425.** Ιδρύεται από τον Θεοδόσιο Β' το Πανεπιστήμιο Κωνσταντινουπόλεως (Πανδιδακτήριο) και οργανώνεται η ανωτάτη εκπαίδευση.
- **428.** Ο Νεστόριος, κύριος εισηγητής του δόγματος περί χωρισμού των δύο φύσεων του Χριστού, εκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.
- **431.** Συγκαλείται στην Έφεσο η Γ' Οικουμενική Σύνοδος και καταδικάζεται ο νεστοριανισμός: η Παναγία αναγνωρίζεται ως Θεοτόκος – Καθιερώνεται το αυτοκέφαλο της εκκλησίας της Κύπρου.
- Κατοχυρώνεται με νόμο το άσυλο των ιερών ναών.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457 Θεοδόσιος Β' (408-450)

- Πεθαίνει ο Παλλάδιος ο Ελενοπολίτης, συγγραφέας του *Λαυσιακού*, της σημαντικότερης γραπτής πηγής για τον πρώιμο μοναχισμό.
- Αρχίζει στη Θεσσαλονίκη η ανέγερση της βασιλικής της Παναγίας της Αχειροποιήτου. Η εκκλησία ολοκληρώνεται το 450 (κτίτωρ ο ιερέας Ανδρέας).
- **435.** *Συνθήκη του Μάργου:* η Αυτοκρατορία υποχρεώνεται σε ετήσια καταβολή 700 λίτρων χρυσού και σε απελευθέρωση των Ούννων αιχμαλώτων.
- **438.** *15 Φεβρουαρίου:* Δημοσιεύεται ο **Θεοδοσιανός Κώδικας**.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457 Θεοδόσιος Β' (408-450)

- Ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πρόκλος αρχίζει να διδάσκει στην Αθήνα. Ο Πρόκλος (410-485) συνδυάζει τη μεταφυσική, την ευκλείδειο γεωμετρία και ανατολικές μυστικιστικές δοξασίες και ανάγει τον νεοπλατωνισμό στην πληρέστερη μορφή του υπό τη μορφή της θεουργίας.
- Ανακομιδή λειψάνων του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στο ναό των Αγίων Αποστόλων.
- **439.** Οι Βάνδαλοι καταλαμβάνουν την Καρχηδόνα και ολοκληρώνουν την κατάληψη της βορείου Αφρικής.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457

Θεοδόσιος Β' (408-450)

- Ο Θεοδόσιος Β', με παρότρυνση του έπαρχου Κύρου, επιτρέπει τη χρήση, παράλληλα με τη λατινική, και της ελληνικής στη σύνταξη των διαθηκών.
- **442.** Το Βυζάντιο συνάπτει ειρήνη με την Περσική Αυτοκρατορία.
- **447.** Ο Αττίλας εισβάλλει στην Ελλάδα και φτάνει σχεδόν μέχρι τις Θερμοπύλες.
- **448.** Βυζαντινή αντιπροσωπεία υπό τον Μαξιμίνο φτάνει στην αυλή του Αττίλα. Την αποστολή συνοδεύει ο ιστορικός Πρίσκος.
- **449.** Νέα συμφωνία ανάμεσα στο Βυζάντιο και τον Αττίλα ο οποίος συμφωνεί να αποσυρθεί από τα εδάφη νότια από τον Δούναβη.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457 Μαρκιανός και Πουλχερία (451-457)

451. Συνέρχεται στη Χαλκηδόνα η Δ' Οικουμενική Σύνοδος. Καταδικάζονται τόσο οι μονοφυσίτες όσο και οι νεστοριανοί. Αποφαινεται ότι οι δύο φύσεις του Χριστού, η θεία και η ανθρώπινη, είναι «τέλειαι, ἀσύγχυτοι καὶ ἀμέριστοι. Εἷς καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως».

- Ο 28ος κανόνας της Συνόδου εξομοιώνει το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως με την εκκλησία της Ρώμης.

Πέμπτος Αιώνας (α' μισό): 395-457 Μαρκιανός και Πουλχερία (451-457)

- Ο Μαρκιανός και η Πουλχερία χαιρετίζονται ως νέος Κωνσταντίνος και νέα Ελένη.
- Ο Αέτιος και οι Βησιγότθοι συντρίβουν τους Ούννους στα Καταλαυνικά Πεδία.
- 453. Θάνατος του Αττίλα και η αποσύνθεση του κράτους του.
- 455. Οι Βάνδαλοι υπό τον Γιζέριχο λεηλατούν τη Ρώμη.

Τέλος Ενότητας

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Βυζαντινή Ιστορία. Διάλεξη 3: Ο Πέμπτος Αιώνας (α' μισό) 395-457: Αρκάδιος (395-408) – Θεοδόσιος Β' (408-450) - Μαρκιανός και Πουλχερία (451-457)».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1873/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

